

1.

Kun olen väsynyt ankaraan ajittelemiseen, muistelen menneisyyttä. Ikäänkuin vaeltaja, joka Ranuan käytyänsä päivän heiteessä istahtaa tuuhean koivun varjoon, hengittää syvään ja katselee <sup>ihastuksella</sup> kesäistä maisemaa ympärillään, jota hän astellessaan tuskin on huomannutkaan — ikäänkuin vaeltaja silloin luonnon selosta kerää uusia voimia arsiin ponnistuksiinsa, niin minäkin etui virvoitusta lapsuuteni muistoista... Ja keu ei olisi juonut siitä lähteestä, jonka vesi aina on tuore ja kaitis?

Etenkin kaksi taulua kuvantuu mieleeni ja lohduttaa sydäntäni; kun luulen Jumalan minua hyljänneen. Ne näkyvät kaukana silmäini edessä hänen harson peittäminä, ikäänkuin katsoji näkee elämän kohtauksia suorittavan näyttämöllä, mutta olen itse niissä läsnä, tunnen olevani näytelijänä että katsoja.

Tännen taulusta esittiä äitin istuvan akkunan luona, avattu kirja polvillaan; vieressä seisoo pikkunan poika puoleksi nojaten äitin syliin. Kirja on vanha biblian historia omituisine kuvineen. Äiti kääntele sen lehtiä, näyttelä kuvia ja kertoo niiden selitykseksi kummallisia väliä kauniita väliä ruumia kertomuksia. Pikkupoika kummittelee tarkasti, kysyy kum ei Tajua, ja sittenkun äitin laajasta nousta ylös ja lähten askareihin, hän ottaa kirjau käsiinsä ja jatkaa tutkimista. Yhtäkkiä hän tapaa koston kuvan. Kaunis mustapaita mies torjui luotaan ilkeänhäikäisen samppaalin ukon, jonka kynnet ovat monta tuumaa pitkätkätkä; he seisovat katon harjalla ja heidän takanaan avautuu laaja näköala kaupungin yli. Pieni poika kauhistuu, hänen sydämensä lykyttää pelosta ja hän huutaa äidilleen:

— Äiti, äiti, katso! Kuka on tuo rumu ukko, jonka kynnet ovat niin pitkät, niin pitkät?

Äiti huikaa epätoivon vasten:

— Ei lapsi katso sitä. Se on hyvin paha mies.

— Uli! Kuka hän on?

— Hänen nimensä on Beelzebub, mutta hänestä ei saa kysyä mitään. Hän on paha.

Ja siitä lähtien ei puhuttu miehestä, jolla oli niin pitkät kynnet. Kun sitten pieni poika katseli kuvia, hän aina inhoon vältti sitä kuvaa, joka esitti Jeruksen

kiinsausta. Sen sijain hän kuuli paljon taruja suuresta Jumalasta, joka on kaikkein Isä, yhdestä hyvästä Jeesuksesta, joka erittäin rakasti häntä, monista kauneista enkeleistä, jotka häntä vartelivat ja ympäröivät, jos hän oli kiltti ja tottelevainen...

Toinen taulu kuvaa samaa pientä poikaa illalla saun-  
gissa makaavan. Pikku kätöiset lapsemat ristissä peiton  
päällä, suuret siniset silmät tuijottavat ulos huoneeseen. ~~Isä-~~  
Isän Rukous on luettu, odottaen Nukku-Matin tuloa lapsi  
katsuu armasta äitiänsä, joka tuudittaa pikku siskoa... Aske-  
lin kuuluu salista. Onko se isä joka tulee kotiin? ... Ei, se  
oli erehdys, ei isä vielä tule kotiin, mutta pian hän tulee.  
Ruku tiesi se oli Nukku-Matti, joka huipi hiljaiseen...  
Ei mutta! Äiti ja pikku siskon kehto ja tuoli ja pöytä  
ja pöytä ja kaappi ja kaikki, kaikki huoneessa ja itse huone-  
nekin poistuu yhä kauemmaksi, muuttuu yhä pienem-  
mäksi, Veikko lankee eteen - tuskuu mitään enään näy.  
Missä, missä olen? kysyy pikku poika pelolla. Äiti, äiti!  
hän tahtoo huutaa, vaan ei saa sanaa suustaan...

Varmaan hän näkee unta. Voi, missä ~~suuresta ja kau-~~  
~~niissa maailmassa~~ hän on! Kukaan kaikkialla - ~~sitten~~, ~~hän~~  
~~mitä~~, ~~aaltoileva~~, ~~soittoa~~ ~~saava~~ - ~~puhdasta~~, ~~harmoonista~~, ~~hät-~~  
~~juusto~~... Hänen eteensä avautuu suuri, suuri maailma.  
Metsä, niittijä, kaupunkieji, järviä, meriä kohtaavat

hänen kummastuneita silmiänsä ja hän itse? Hän kii-  
 tää eteenpäin salaman, ajatuksen nopeudella korkealla  
 ilmassa. Hän hakee jotakin, hän on levoton, hän on yksin.  
 Mikä hän etsii? Vastaus kapittaa hänen sydämenssänsä.  
 Hän etsii maailman loppua! Missä on se ääri, johon  
 nämä maat, nämä meret loppuvat? Kerranhan sen pitän  
 ilmestymän! Muttei vielä, ei vielä... yhä uusia maita,  
 yhä uusia meriä... Eikö raja tulekaan, & raja, jonka taka-  
 na olisi pimeys, tyhjyys? Oi, suuri jumala, miksi loit  
 tämän maailman? Ja pikku poika vapisee, hänen ajatuk-  
 sensa väsyä — hänen mielensä kauhistaan... Tämä maailma,  
 tämä maailma, jos et ei sitä olisi, mikä silloin? Jos ei ole  
 si kukaan on sen leonut — mikä silloin? ... Tyhjyys...  
 äärettömyys... missä on jumala, kuka on jumala? ...

Yhtäkkiä hän saapuu. Joku häntä hemusi... Hän avaa  
 silmänsä.

— Joko isän pikku poika nukkui? sanoo ~~hän~~ isänsä  
 hymyillen, suudellen häntä otsalle.

Poika katsoo isäänsä. Hän ~~harkkoo~~ kysyy, kuinka olisi,  
 jos ei löytäisi isää eikä äitiä eikä maailmaa eikä jumalaa  
 eikä enkeliä eikä ketään, mitään oamassa hän huomaa  
 sen: Jumala olisi silloinkin, sillä jumala on mahaton. Niin  
 hän äiti on sanonut.

Ja ~~hymyillen~~ hymyillen isällensä hän kuiskaa „hyvä yötä“  
 ja nukkumaan levolliseen silmänsä.

## 2.

Olin yhdeksänviettä, kun kauan odotettu isäni meitä kohtasi. Äiti, joka oli vaivautunut hivoittamaan keuhkotautia, ei jaksanut enään vastustaa lähestyvää kuolemaa, vaan muuttui pois <sup>Jasta maailmasta</sup> aurinkoisessa helmikuun päivänä, jättäen meidät itsekemään vuoteensa ääreen. Tuossa makasi ruumis kalpeana, mykkänä - sisäsi oli vapautunut sen kahleista ja lähtenyt niihin asuntoihin, joista se eläessään niin mielellään puheli...

Kuistan vieläkin, kuinka äitini kerran jonkun aikaa ennen kuoloansa kerran kutsui minut luoksensa. Hän ma-  
kasi sohvalla, talvihämärässä turkki erottui hänestä muuten kuin hellät, muuten laikat ja kalpeat kasvot. Istahdin sohvan reunalle hänen eteen.

Päivällistä syödessämme oli huomannut isäni ja äitini pöydällä kyyneliä vierivän, myös he olivat puristelleet toinen toisensa kättä, vaikk' en ymmärtänyt miksi, enkä ollut uskaltanut kysyä.

Nyt sen sain tietää. Äitini kysyi, tulisiko minun ikäni, jos hän muuttaisi pois ja jättäisi minun yksin isän ja sisarensa kanssa. En vastannut mitään, katsoin häneen vain suuriin silmiin.

— Sinä tiedät, lapseni, jatkoi äiti ja hänen äänensä soi se-  
rullisesti, — sinä tiedät, että jokainen ihminen syntyy tähän maail-  
maan, elää täällä jonkun aikaa ja kuolee sitten pois. Se on niin ju-  
malan tahto. Me olemme luodut tähtämään Jumalan tahtoa.  
Hänen käskynsä on kirjoitettu meidän sydämeemme, siinä on  
ääni, joka sanoo: rakasta kaikkia hyviä! vihas se mikä on paha!  
Joka täti ääntä tottelee, hän on onnellinen, sillä Jumala häntä  
rakastaa. Hän on valmis, kun taivaallinen isä kutsuu hänet  
pois. Jos hän itse tahtoisikin elää kauemmoin, niin hän kuu-  
munkin tottelee mielellään... Toista ihmistä Jumala kutsuu  
varhemmin, toista myöhemmin, toinen kuolee nuorena, toinen  
vaukana...

Nyt jo aavistuin. Kyynel nousi silmääni, pääni painui  
äidin rinnalle, ja minä kuiskasin:

— Kuoleeko äiti?

— Niin, lapseni, ehkä äiti pian kuolee.

Silloin käsitin täydellisesti, käsitin, että pian ei äitiä  
enään olisi, ja tuntui niin kylmältä, niin kolkolta. Puoskeli-  
din hiljaiseen itkuun.

— Minä tahdon kuolla myös... Ei äiti vielä jätä... Äiti  
rakastaa Jumalan... Tohtori laittaa äidin terveksi...

Niin lapsi sopersi, kunnes äitiin kehoituksesta itku lakkasi.

— Miksi ruhoilla jumalaa? Kyllä hän itse tietää miten on parasta, hän sanoi ja rupesi sitten paljon iloisemmalla äänellä kertomaan sievän sadun. En muista enään sen sisältöä, muistan vain, että se oli sievin ja lühkuttavin, minkä koskaan hänen humailttaan oli kuullut.